

Avanserte neser

Samtidig som de kraftige populistiske vindene blåser hardt rundt ørene på regjeringen, stilles det spørsmål ved om apparatet rundt regjeringen har den politiske følsomheten som kreves i en slik situasjon.

Kritikken mot elitene i politikk, næringsliv og forvaltning går svært ofte ut på at de tar beslutninger uten å høre på folket. Og når de tar beslutninger som viser seg å være feil, så kan de ikke stilles til ansvar. På mange måter er dette riktig, men på like mange måter er det feil.

|| Dette tyder på at toppsjefenes «nese for» politikk, må være svært avansert.

Det er ikke slik at byråkrater ikke kan stilles til ansvar. De såkalte ansiktsløse byråkraterne har i aller høyeste grad et ansikt, og de mister ofte ansikt. Ledere som Christine Meyer i SSB, Bjørn Erikstein ved Oslo universitetssykehus og Anita Krohn Traaseth i Innovasjon Norge har stått i spissen for omstridte endringer, og de har blitt utskjelt og stilt til ansvar i aller høyeste grad. De har blitt gjort ansvarlige, og har gått av. Dette er mediernes og opposisjonens foretrukne versjon av å ta ansvar. Man tar ansvar, ved å si fra seg ansvaret.

I mange av de sakene som har fått mest oppmerksomhet den siste tiden, har det vist seg at lederen som har gått av har havnet i konflikt med fagmiljøene i og rundt organisasjonene de leder. I fire av de fem største sakene med toppsjefers avgang fra stillinger i offentlige etater, har dette skjedd. Forholdet til politikere er ikke så viktig for å forklare slike avganger.

Dette tyder på at toppsjefenes «nese for» politikk, må være svært avansert. Det er altså overfor politikken til faggruppene som man skal ha den beste luktesansen.

Den politiske kritikken mot elitene i videste forstand, rammer byråkratiet og det må de akseptere og forstå. Aslak Bonde skriver i sin kommentar at «[b]yråkratene i forvaltningen kan i tillegg ta hensyn til at de per definisjon også er en del av den eliten som Senterpartiet og andre har gjort seg fete på å kritisere. I en slik situasjon bør man kunne forvente at de jobber bevisst for ikke å bekrefte påstandene om at de har et elitært, snevert og konvensjonelt syn på politiske utfordringer og sammenhengene i samsfunnsstyringen».

Bonde mener at byråkratene kan jobbe bevisst mot påstandene som florerer om elitene. De kan bli mer opptatt av å ta knekken på falske nyheter som står sentralt i oppbyggingen av myter omkring den elitestyrt politikken, og må i hvert fall ikke opptre slik at de bekrefter mytene.

Myteknekkning

En av mytene som embetsverket kan bidra til å knekke, er at vi kan vedta politikk uten å utrede den. Det er åpenbart en myte som mange Stortingspolitikere tror på. Stadig oftere instruerer Stortingsflertallet regjeringen om å sette i verk politikk, som ikke er utredet.

Som Monica Elisabeth Auberg og Inger Marie Stigen skriver i sin artikkel, har det vært en kraftig økning i antall anmodningsvedtak i Stortinget, som ser ut til å bekrefte denne myten. Dette inkluderer en økning i antall vedtak hvor Stortinget ikke bare forteller regjeringen at den skal gjøre noe, men også hvordan den skal gjøre det.

Forfatterne dokumenterer «(...) at Stortinget gir instruksjoner om konkret virkemiddelbruk i et betydelig omfang. Regjeringens handlingsrom til å vurdere alternative virkemidler er begrenset av Stortingets anmodningsvedtak i over 300 tilfeller i de to siste kartlagte stortingsssesjonene.»

Det er jo et slags folkestyre, men er det et folkestyre som gir gode beslutninger?

Ansvarlig redaktør

Arild Aspøy
arild@statogstyring.no
Tlf: 9053 5292

Redaksjonsråd

Eivor Bremer Nebben,
Direktoratet for forvaltning og IKT

Petter Skarheim, Kunnskaps-
departementet

Carlo Thomsen, Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Kristoffer Kolltveit, OsloMet –
Storbyuniversitetet

Wibecke Høgsvæn, Direktoratet for
økonomistyring

Kontakt redaksjonen:

redaksjonen@statogstyring.no

Twitter: @StatogStyring

facebook.com/statogstyring

www.statogstyring.no